

Zacharias Topelius

SUVIKYLÄN SYYNE

Suvikylän asukkaat pitivät paljon sievistä nimistä. Kun suutari sai kuulla, että räätälin pojalle oli annettu nimeksi Ahasverus, tuli hän kateelliseksi ja pani poikansa nimeksi Zefyrinus. Sitten sai räätäli tytön ja antoi sille nimen Eufrosyne. Silloin kävi suutari kateelliseksi ja ajatteli itsekseen: ”Jo nyt seitsemän saapasta, ellen löydä hienompaa nimeä almanakasta!” Hän haki ja haki, kunnes vihdoin syyskuun 8. päivän kohdalta löysi nimen Maarianmessu. Sepä vasta nimi! Kellään kristityllä ei ollut ennen sellaista nimeä. Sillä syyskuun 8. päivänä oli ennen aikaan pidetty messu Jumalan äidin, neitsyt Maarian kunniaksi ja sen vuoksi oli se päivä saanut nimekseen Maarianmessu.

Mutta suutarin mielestä oli nimi mitä parasta lajia, ja niin sai tyttönen nimekseen Maarianmessu. Mutta luuletkos kyläläisten viitsineen lausua niin pitkiä nimiä? Ahasverusta he rupesivat sanomaan nimellä Veeru, Zefykrinuksesta tuli Riinu, Eufrosynestä Syyne ja Maarianmessu sai nimekseen Maarian, sillä messu maistoi kaikkien mielestä niin kirkolta, ettei se sopinut oikein ihmisen nimeksi.

Jonkin ajan perästä kuoli suutari ja kohta sen jälkeen kuoli räätälin vaimo. Silloin ajattelivat leskeksi jääneet, että voisivat pistää jalkansa saman pöydän alle, koska kerran olivat naapureita, ja niin meni räätäli suutarin lesken kanssa naimisiin. Niin joutuivat kaikki neljä lasta, Veeru ja Riinu, Syyne ja Maarian, yhteen ja tulivat tavallaan sisaruksiksi, mutta oikeita sukulaisia heistä ei tullut, sillä olihan heillä kummallakin parilla eri isä ja äiti.

Kuitenkin he olisivat varmaankin vähitellen sopineet yhteen, ellei suutarin leski, joka nyt oli räätälin rouva, olisi ollut aika äkäpussi. Räätälin entinen vaimo oli ollut siivo, mutta nyt joutui räätäli ”tohvelin alle”, eli oikeammin ”polvihihnan alle”, jonka uusi vaimo oli tuonut mukanaan suutarin työpajasta. Se oli hirmuinen hihna – ja sen tehokkaalla avustuksella kohosi räätälin uusi vaimo isännäksi talossa.

Ei sitä aina niin tarkkaan tiedä kehen lapset tulevat. Räätälin lapsista oli Veeru kiukkuinen ja Syyne lauhkealuontoinen, suutarin lapsista oli Riinu lauhkealuontoinen ja Maarian kiukkuinen. Molemmat lauhkealuontoiset lapset olivat tavallisesti yhdessä ja elivät hyvässä sovussa; molemmat kiukkuiset tappelivat parhaasta päästä keskenään, mutta olivat joskus yhdestä puolin lauhkealuontoisia lapsia kiusatessaan

Uusi räätälinmuori, Priska nimeltään, - sekin oli korea nimi! – höyhenteli lapsia, kun oli väsynyt miestään höyhentämään. Molemmat kiukkuiset lapset olivat muorin suosikkeja; hän tunsu niissä itsensä. Molemmat lauhkealuontoiset saivat selkäänsä ja saivat kärsiä nälkääkin, jos muori näki heissä yhdenkään virheen. Syyneä hän ei kärsinyt silmiensä edessä; olikin aivan sietämätöntä, ettei se lapsi koskaan pannut vastaan ja että se oli niin tottelevainen, kärsivällinen ja ahkera kaikissa tomissaan. Sen sijaan oli Maarian äitinsä kaltainen; hän osasi raapia, hän; laiskotella hän osasi myöskin ja joskus pistää pienen valheenkin; se vain höysti puhetta Priska-muorin mielestä.

”Nyt sinun on mentävä paimentamaan ratsutilallisen lehmiä”, sanoi Priska Syynele.

Tämä tapahtui aikaisin keväällä. Maa ei ollut vielä ihan lumeton, ja niityillä oli tuskin yhtään vihreää kortta, mutta heinät olivat loppuneet ratsutilallisen ladosta ja lehmät olivat jo kaksi viikkoa syöneet olkia.

”Kyllä, äiti”, vastasi Syyne.

”Saat leipäpalasen mukaasi ja sen pitää riittää iltaan asti.”

”Kyllä, äiti.”

”Kyllä ja kyllä” tiuskaisi Priska, ”muuta ei sinulta kuule! Eikö sinulle tule kylmä, senkin heittiö?”

”Minä juoksen lämpimikseni”, sanoi Syyne.

”Rupeapas tuossa juoksemaan lehmien luota! Sinun pitää istua koko päivä samassa paikassa.”

”Tahdon koettaa, äiti.”

Niin, minkäpä taisi tytölle ja hänen itsepäisille ”kyllä, kyllä” sanoilleen. Maarian sanoi, ettei hänestä ollut mitään sen ikävämpää kuin koulunkäynti, mutta kouluun hänet kuitenkin pantiin Veerun kanssa. Molemmat toiset lapset eivät saaneet mitään oppia.

Syyne läksi paimeneen. Hän oli silloin kahdeksan vuoden vanha. Kenkiä hänellä ei ollut, sillä kenkät olisivat kuluneet metsässä. Sukkia hänellä ei myöskään ollut, mutta mitäpä hän olisi tehnyt sukilla, kun ei hänellä ollut kenkiäkään? Lyhyt villamekko hänellä oli ja sen alla paita, siinä kaikki; ja Priskan mielestä se sai riittää.

Syyne tuli ratsutilallisen navetan luo. Hänellä oli kädessään lyhyt pihlajakeppi, mutta vain näön vuoksi, sillä hän ei koskaan lyönyt eläimiä, vaan houkutteli hyvällä lehmät mukaansa, vaikka se olikin alussa vaikeata. Karja näki nyt ensi kerran auringon valon ja hengitti raitista kevätilmaa oltuaan kuusi kuukautta pimeään navettaan suljettuna. Oli hupaista nähdä niiden kummastusta ja iloa. Silmät sirrillään ne katselivat valoa, juoksisivat huumautuneina ja villeinä häntä pystyssä, eivätkä tienneet mihin mennä. Joukossa oli kaksi vasikkaakin. Ne rupesivat laukkaamaan, minkä pääsivät pitkillä, honteloilla jaloillaan. Härkä oli myös mukana. Siis yksi härkä, seitsemän lehmää ja kaksi vasikkaa, ne piti Syyneen muistaa, ettei jokin niistä eksyisi metsään. Härkä oli ainoa, joka muisti arvonsa, kun hän nyt näki hyväksi kunnioittaa Jumalan vapaata luontoa korkealla läsnäolollaan. Hän lausui vain pitkävetaisesti ”muu”, ilmaisten siten armollista mieltymystään.

Ei ollutkaan vähäinen vaiva saada lehmät metsään hyvässä järjestyksessä, kellokas edellä, mutta vihdoinkin se onnistui ja Syyne ajoi karjan niitylle metsärinteen reunaan. Kesällä oli koko rinne mansikoista punaisena, mutta nyt oli siinä vielä paikka paikoin lunta kuivahtaneen, kellertävän kuloheinän seassa; ja korkeimpien kinosten paikalla oli lumenpinta kuin lukinverkon peitossa. Huonoa oli ruoka vielä lehmille; kuivuneita koivunlehtiä ja mustikanvarsia. Lehdistä oli osa murskaantunut eikä kelvannut syötäväksi, mutta toiset olivat keltaisia ja punaisia ja menivät hätätilassa mukiin. Lehmät koettivat syödä mustikanvarsia. Ne olivat sitkeitä pureskella; ne maistuivat samanlaisille kuin köyhille perunankuoret.

Hui, miten kylmästi tuuli! Se reuhtoi köyhän Syyneen ohutta ja lyhyttä hametta ja puhalsi ihan läpi ruumiin. Saatuaan lehmät veräjistä, hän haki itselleen tyynen paikan mäkirinteellä, josta hän voi nähdä karjansa ja jossa hänellä oli tuulensuoja suuren kiven takana. Sitten hän söi puolet leipäpalasestaan aamiaiseksi. Entäpä, jos hän tekisi tuohisen ja lypsäisi yhden lehmän, niin hän saisi vähän herkutella täällä metsässä? Ei, vasikat olivat saaneet luvan imeä tänään emoansa tullakseen lihavamiksi, ja Syyne tiesi, etteivät ne koskaan muulloin saisi sitä tehdä. Ei hän tahtonut varastaa vasikoiden ruokaa.

Aika kävi pitkäksi kiven takana istuessa. Hänellä ei ollut mitään kirjaa, eikä hän olisi osannut lukeakaan, mutta jotakin hänen piti tehdä. Hän löysi puupalasia, kaarnankappaleita ja männynkäpyjä. Hän rakensi itselleen pienen tuvan kiven viereen, teki aidan, veräjän, navetan, pisti neljä tikkua jokaisen männynkävyyn alle ja sai seitsemän oikein lihavaa lehmää. Härällä piti olla sarvet ja sarvet se saikin, sillä puikkoja oli kyllin metsässä. Sitten piti saada pieni hyvä eukko hoitamaan lehmiä. Syyne puki erään kaarnanpalasen punaisista lehdistä tehtyyn hameeseen, teki pään kuusenkävyyn puoliskosta, silmät, nenän ja suun viimevuotisista puolukoista. Kädet ja jalat hän teki tikuista. Luonnollisesti tarvitsivat lehmät ruokaa ja juomaakin. Sammalta olikin heiniksi, ja lunta oli vielä suuren kiven alla. Syyne pani kourallisen lunta lehmien eteen; kunhan lehmät vähän aikaa odottavat, sulaa lumi.

Mutta mitä olisi talo ilman isäntää? Syyne päätti pukea erään kannon räätäliksi, kuten hänen isänsä oli; siitäpä saisi talo oikein hienon isännän. Hän istuisi ja neuloisi pöydällä ja hänellä olisi sakset ja neula ja lankaa ja silitysrauta vieressään. Siinäpä taitoa tarvittiin, ennen kuin sellaiset kummalliset kapineet olivat kunnossa, eikä kiven vieressä ollut sopivia aineksia niitä varten. Syynen piti pistäytyä vähän matkaa metsään etsimään, mutta ei vain kauaksi, sillä hänen oli pidettävä lehmiä silmällä.

Hän astui muutamia askeleita ja etsi puiden välistä. Jotakin näkyi kanervikossa korkean männyn juurella. Mitähän se mahtoi olla? Pieni, harmaa lintunen – joka oli kuollut, paleltunut kuoliaaksi!

Syyne otti linnun kylmiin käsiinsä ja huokui siihen. Ei, se oli kylmä ja kuollut. Mutta jos hän panisi sen paitansa alle ja lämmittäisi sitä povellaan. Hänepä koettaa. Ja lintu oli kylmä kuin jääpalanen, kun hän pani sen lähelle sydäntään. Kylmää ulkona, kylmää sisällä, huu! Syyneä värisytti. Mutta kun lintu oli ollut muutaman hetken lähellä hänen lämmintä sydäntään, alkoi se liikuttaa siipiänsä. ”Se elää, se elää!”

Syyne tuli kovin iloiseksi, otti linnun käteensä ja suuteli sen nokkaa.

”Sinä pieni viaton ystäväni, kiitos, kiitos, että elät! Kerro minulle, kuka olet ja miten olet kuoliaaksi kohmettunut!”

Lintu pyristi pari kertaa jäykistyneitä siipiään, ojensi ne suoriksi ja lensi visertäen tiehensä.

”Se oli leivonen” huudahti Syyne, samalla iloissaan ja harmissaan. ”Kukapa on ennen nähnyt moista kiittämätöntä sirkkua! Mutta mitäpä siitä, kunhan se vain ei uudelleen palellu kuoliaaksi!”

Nyt oli Syynen talo valmiina. Isännän piti olla olevinaan hänen isänsä räätäli, mutta mistä hän saisi hyvän räätälin täällä keskellä metsää?

Syyne meni etsimään korkeiden puiden välistä. Silloin hän näki lumikinoksen alta pilkottavan niin sopivan esineen, ettei hän koskaan voisi parempaa räätäliä saada. Se oli hoikka, vanha, taittunut ja maahan kaatunut männynkanto, jonka juuret ja haarat törröttivät ilmassa. Sillä oli kädet ja jalat, ja juuri pään paikalla oli sopiva pahka, jossa oli harmaata partaa ja hiukan silmän, nenän ja suun tapaista. Syyne hinasi kannon suurella vaivalla taloonsa, pyyhki sen puhtaaksi ja asetti sen veräjälle. Eihän se tupaan mahtunut, sillä se oli paljon korkeampi kattoakin, mutta yhtä hyvä se oli sittenkin. Kerrassaan kunnan mies! Ja kuinka hän oli Syynen isän näköinen! Ei puuttunut muuta kuin silitysrauta ja sakset, mutta nehän voi tehdä tikuista. Syyne tahtoi itse olla Priska-emäntänä, ja hän päätti olla kiltti hyväluontoista miestänsä kohtaan. Mutta voi surkeutta! Nyt hän oli unohtanut karjan laitumelle! Kymmenen niitä piti olla; hän osasi juuri laskea kymmeneen. Yksi, kaksi...missä olikaan punainen vasikka? Hippeli! Vasikka oli poissa.

Nyt olivat hyvät neuvot tarpeen. Syyne juoksi niitylle ja kysyi kellokkaalta, jonka tuli olla toisten kaitsijana. Kellokas kääntyi ja katsoi häneen nuhtelevasti, aivan kuin olisi tahtonut sanoa: jos olet vasikkain täti, niin anna minulle takaisin punaisin lapseni!

Syyne pelästyi. Hän haki niityltä, hän haki aitovierestä, hän haki metsänrinteeltä, turhaan! Punaista vasikkaa vain ei löytynyt. Hän etsi kivien ja kantojen alta, hän tirkisteli puihin, jos vasikka mahdollisesti olisi piiloutunut sinne, tehdäkseen hänelle kiusaa. Mutta ei punaista karvaakaan näkynyt, ainoastaan ruskea häntä, joka vilkkui oksien välistä. Orava siellä kapusi! Mutta mitäpä Syyne oravalla? Eihän hän voinut viedä sitä kotiin ja sanoa: tässä on vasikka!

Syyne istahti kivelle. Itkeäkö, vai ruveta päivälliselle? Mutta missä olikaan leipäpalasen puolikas, jonka hän oli säästänyt päivälliseksi? Siellä missä vasikkakin! Leipä oli pudonnut sammalikkoon, orava hyppäsi puusta, kepsahti takajaloilleen, otti leipäpalan etukäpäliensä väliin, nakersi etuhampaillaan, nyökytti päätään ja nautti mielinmäärin hyvästä herkusta. Syyneen täytyi nauraa suruisaankin.

”Sellainen pieni näpistelijä! Hän syö päivälliseni ja minä saan vain katsella. No pidä hyvänäsi! Kylähän minulla on nälkä, mutta sinulla mahtaa olla vielä enemmän.”

Kaiken harmin lisäksi näkyi vielä ilkeä Veeru tulevan Syyneen luo maantieltä päin.

”Äiti on lähettänyt minut katsomaan, miten sinä paimennat karjaa. Missä ovat elukat? Vai niin, tuolla niityllä. Kymmenenhän niitä pitäisi olla. Yksi, kaksi, kolme... kahdeksan. Missä ovat vasikat?”

”Vasikat?” kysyi Syyne pelästyneenä.

”Niin, molemmat vasikat? Ehkä susi on ne vienyt?”

”Rakas Veeru, auta minua, etsikäämme yhdessä!”

”Etsi itse!” vastasi Veeru.

”Rakas Veeru, pyydä Riinua heti tänne auttamaan minua etsiessäni!”

Veeru nauroi. ”Riinu istuu kellarissa, sillä hän kaatoi maitopytyn kurottaessaan linkkuveistään hyllyltä. Äiti on lukinnut hänet sinne, ja kun sinä iltasella tulet kotiin ilman vasikoita, lukitsee hän sinutkin sinne. Hyvästi nyt! Mitä romua sinulla on tuolla kiven vieressä?”

Ja mennessään potkaisi Veeru rikki kauniin uudistalon aitoineen, veräjineen, navettoineen ja lehmineen.

Syyne silmäili taloansa, katseli harmaata kantoa, joka yksin seisoi paikoillaan., ja ajatteli sydämessään: ”Jos nyt olisit isäni ilmi elävänä, auttaisit sinä minua. Mutta sinä olet vain vanha kaatunut ja lahonnut kantoraukka!”

”Älä itke, minä autan sinua!” sanoi käheä ääni hänen veressään.

Syyne katseli hämmästyneenä ympärilleen. Niin kauas kuin hän voi nähdä niitylle, tielle ja metsänrinteelle, ei hän huomannut yhtään elävää olentoa, paitsi lehmät ja hyttysparven, joka tanssi katrillia auringonpaisteessa aidan luona. Olihan nyt kevät, mutta Syyneen suruisessa sydämessä oli syksy.

”Tässä minä olen”, sanoi ääni jälleen. Ja nyt huomasi Syyne suureksi hämmästyksensä, että puhuja olikin kanto, - kanto, joka oli olevinaan hänen isänsä, räätäli!

”Miksi pelkää minua?” jatkoi kanto. ”Olenhan minä vain vanha, kaatunut puu. Ymmärrätkö, mitä sanon?”

”Kyllä”, sanoi Syyne. Hänestä rupesi ääni kuulumaan yhä selvemmältä, kuta kauemmin kanto puhui. Aivan niin kuin leivonen ensin liikkutti siipiänsä ja vihdoinkin alkoi visertää.

”Hyvä on”, sanoi kanto. ”Kuule nyt, mitä sanon! Sinä olet lämmittänyt minun paleltunutta leivostani lapsenpovellasi ja herättänyt sen jälleen eloon. Sinä olet suonut vasikoille maidon, vaikka itselläsi on jano, ja oravalle olet antanut leipäsi, vaikka itselläsikin oli nälkä. Etkö luule, että kaikki eläimet ja kasvit, yksin metsän halveksitut kannotkin käsittävät, kun joku on hyvä heitä kohtaan. Tottahan toki, luota siihen! Ja etkö tiedä, että kaikissa kasveissa ja eläimissä on elävä henki? Niin, niin on, mutta se on sidottu, se ei ole vapaa, kuten sinun henkesi. Se on saman Luojan luoma ja elää omaa elämäänsä, kuten sinäkin. Se puhuu omaa kieltänsä, mutta ihmiset eivät sitä ymmärrä; sen vuoksi he sanovat: kasvi ei osaa puhua, eläin ei osaa puhua. Aikaihmiset ja pikkuvanhat lapset eivät ymmärrä sitä. Ja kuitenkin puhuu koko luonto. Hyvät, turmeltumattomat lapset ymmärtävät luonnon kielen, mutta muut selittävät, että se on vain mielikuvitusta, ja sanovat sitä saduksi, mutta muista, että se on tosisatua; siinä on enemmän todellisuutta kuin ihmiset uskovatkaan.”

Syyne ei enää yhtään pelännyt, oli vain kummastuksissaan ja iloissaan. Hän tiesi kyllä saduista, että koko luonto osasi puhua, mutta etteivät kaikki sitä ymmärrä. Hän ymmärsi kyllä joka sanan; hän mietti vain, kuka kanto on.

Kanto jatkoi puhettaan, aivan kuin olisi arvannut hänen ajatuksensa:

”Sinä kummeksut, kuka minä olen? Minä olen vain vanha, kantorahjus, enkä mitään muuta. Olen ollut suuri puu, olen vanhettunut kuten muutkin ja myrsky on taittanut minut. Heitä minut tuleen, niin minä palan; hakkaa minut rikki, niin minä muutun lastuiksi. Mutta niin kurja ja katoava kuin olenkin, olen kuitenkin pieni kappale suurta, elävää luontoa, ja sama voima, jonka Jumala on pannut luontoon, asuu minussakin. En voi enempää, kuin luonto voi, mutta minkä luonto voi, sen voin minäkin. No niin, sinä olet hyvä lapsi, olet vetänyt minut esiin lumikinoksesta, pyyhkinyt minut puhtaaksi ja asettanut talosi kunniavahdiksi. Tahdon palkita sinua siitä. Kuinka monta sormea sinulla on?”

Sitä Syyne ei tietänyt. Mutta hän osasi laskea kymmeneen; hän laski sormensa ja vastasi: kymmenen.

”Hyvä”, sanoi kanto. ”Satujen hyvät haltijat täyttävät tavallisesti kolme toivomusta, mutta minä tahdon olla jalomielisempi, minä täytän niin monta toivomustasi, kuin sinulla on sormia käsissäsi, ja sikäli kuin voimani riittävät. Huomaa, että voin antaa sinulle ainoastaan sitä, minkä luonto antaa; mutta en voi muuttaa Jumalan tahtoa, enkä ihmisten sydämiä. Jos toivot jotakin sellaista, on sen sormen osa menetetty. Mieti sen tähden tarkoin, ja valitse viisaasti! Nyt aloitamme. Toivo jotakin! Oikean käden peukalo!”

”Toivon saavani vasikkani takaisin!” sanoi Syyne arvelematta.

Kanto taittoi kuivan oksan rosoisesta rinnastaan, vei sen huulillensa ja puhalsi siihen kuin pilliin. Heti näkyi, Syyne suureksi iloksi, punainen ja sitten valkoinen vasikka kömpivän esiin kivien lomasta honteloilla jaloillaan.

”Miksi te karkasitte?” kysyi kanto. ”Miksi tuotitte kiltille paimentyölle niin paljon surua?”

”Susi vei meidät”, vastasivat vasikat. Ne vastasivat todellakin. Nekin siis osasivat puhua!

”Susi?” Eikö se repinyt teitä heti kappaleiksi?”

”Kyllä se aikoi repiä, mutta sitten se sattui näkemään sinut täällä, ja silloin se pelästyi.”

”Hyvä.” Menkää nyt takaisin kotiin äitienne luokse, älkääkää enää toiste karatko!”

Vasikat menivät noloina tiehensä, ja kanto jatkoi: ”Oikean käden etusormi!”

”Jospa saisin vähän ruokaa!” sanoi Syyne. ”Minua palelee ja minun on niin nälkä.”

Uusi puhallus pilliin. Kohta ilmestyi vadillinen höyryävän lämmintä verorieskaa ja puulusikka.

Kanto katseli tyytyväisenä, kun nälkäinen lapsi söi kyllikseen. Ettei mitään puuttuisi, ilmestyi vielä kupillinen lämmintä maitoa. ”Oikean käden keskisormi!” jatkoi kanto, kun Syyne oli syöntinsä lopettanut.

”Että härkä, lehmät ja vasikat saisivat myöskin kyllikseen ruokaa!” pyysi Syyne.

Pilli soi, ja pianpa peitti koko niittyä rehevä ruoho, jossa nälkäiset elukat kahlasivat kylkiänsä myöten, tallaten heinää jalkoihinsa enemmän kuin ehtivät syödä. Syyne taputti käsiään ihastuksesta.

Hippeli! Tämäpä on toista kuin mustikanvarvut!

”Oikean käden nimetön sormi!”

”Että kaikki ihmiset, kaikki eläimet ja kaikki kasvit saisivat aina ruokaa kyllikseen!” huudahti Syyne innoissaan toivoen kaikille yhtä hyvää kuin oli itse saanut.

”Lapseni”, sanoi kanto, ”minusta on ikävää, että sinulta meni yksi sormi hukkaan. Luonnon ja ihmisten ikihyvä isä, joka ravitsee kaikki elävät olennot, on viisautessaan nähnyt hyväksi joskus koettaa lastensa uskoa kieltämällä heiltä joksikin aikaa jokapäiväisen leivän. Tätä toivettasi en voi täyttää. Oikean käden pikkusormi!”

Vähän alakuloisena vastasi Syyne hiukan mietittyään: ”Että äiti olisi hyvä isälle!”

”Jälleen yksi sormi hukkaan, lapseni. Rukoile Jumalalta, että hän taivuttaisi äitisi kovan luonnon lempeäksi, kuten hän itse on rakkautta täynnä kaikkia luotujansa kohtaan. Tätäkään pyyntöäsi en voi täyttää. Nyt ovat oikean kätesi sormet lopussa. Mieti nyt tarkasti! Vasemman käden peukalo!”

Syyne vastasi itku kurkussa: ”Tahtoisin niin mielelläni, että äiti ja Veeru ja Maarian olisivat hyviä ja tulisivat onnellisiksi, mutta en uskalla sitä toivoa. Saanko toivoa, että pääsisin kouluun?”

”Saat kyllä. Huomisaamuna saat alkaa koulunkäyntisi. Vasemman käden etusormi!”

”Ja saanko oikein painetun aapiskirjan, jossa on kukkokin!”

”Saat painetun aapiskirjan kukkoineen. Mutta voi, mikä houkkio oletkin! Sen olisit saanut ilman minun apuani. Älä kuluta tilaisuutta hukkaan toivomalla niin vähäpätöisiä asioita! Vasemman käden keskisormi!”

”Nyt en, hyvä kanto, tiedä enää toivoa mitään... Odotapas! Isäni jäykistyy, kun hän istuu alituisesti pöydällä jalat ristissä. Hänelle tekisi ratsastaminen hyvää. Lähetä hänelle kaunis hevonen!”

”Ai, ai, se voi olla vaarallista huvia räätälin hoikille säärille. Onko isäsi koskaan istunut hevosen selässä?”

”Ei, enpä luule. Mutta näyttää niin kauniilta, kun voudin Kalle ratsastaa kirkolle töyhtö hatussa. Tahdon, että isästäni tulee yhtä kaunis.”

”No, ratsastamaan en voi häntä opettaa, mutta huomisaamuna seisoo häntä varten satuloitu hevonen pihassa. Sinulla on nyt jäljellä kaksi sormea. Vasemman käden nimetön sormi!

”Kaksi sormea? Rakkahin kanto, sano minulle, mitä toivoisin, sillä nyt en tiedä enää mitään! Toivoisinko rahaa isälle?”

”Keksi jotakin parempaa!”

”Niin, no sitten toivon Maarianille riisiryynimakkaran, Riinulle kuvakirjan, Veerulle... niin, mitäs toivoisinkaan? ... ja äidille... mitäs minun tulisi äidille toivoa?”

”Veeru potkaisi talosi nurin, ja äiti on lähettänyt sinut nututta kylmään tuuleen.”

”Ei, ei, Veeru saakoon uuden hatun ja äiti villahameen, niin he tulevat molemmat hyviksi.”

”Nyt olet toivonut neljä lahjaa yhden sijasta. Olkoon menneeksi, saat ne! Mutta nyt on sinulla ainoastaan yksi sormi jäljellä. Toivo nyt jotakin oikein järkevää itsellesi!”

”Niin, sanopas nyt, mitä minun pitää toivoa itselleni? Onko hyvä, jos toivon itselleni kaikki maailman rahat, tai jos toivon pääseväni keisarinnaksi, tai jos toivon oppivani aapiskirjan ulkoa, tai saavani parin uusia sukkaa, koska vanhoissa sukissani on reiät kantapäissä? Tai jos toivoisin, että sunnuntaiaamuna saisin kaksi palaa sokeria kahvikuppiini yhden asemesta? Tai ... mutta kuinka saan

härän ja lehmät ja vasikat kotiin, koska täällä metsässä on susia? Oi, jospa ne kaikki kymmenen olisivat jälleen terveinä navetassa!”

”Tuolla näet niiden menevän kotiin päin maantietä pitkin. Ne tulevat kaikki kotiin terveinä ja ravituina.”

”Menevätkö ne jo? Ei, odota vähän! Toivon itselleni jotakin muuta!”

”Viimeinen toivosi on täytetty. Toivoa voit, niin kauan kuin elät, mutta toivosi täyttyminen ei ole enää sinun eikä minun vallassani. Lapset toivovat pikkuseikkoja, silloin kun voisivat toivoa suuria, mutta sinä olet ajatellut enemmän toisten onnea kuin omaasi. Vanha harmaa kanto ei sinua moiti. Mene nyt kotiin ja ole aina Jumalan lapsi, niin olet myöskin luonnon hyvä lapsi. Hyvästi, pikku Syyne!”

Kun Syyne ajoi karjan kotiin, seisoi Priska-muori kellarinavain kädessä ratsutilallisen veräjällä. Hän oli sanonut ratsutilallisen emännälle: ”Tyttö on antanut suden syödä kaksi vasikkaa, jotka meidän täytyy maksaa, mutta siitpä saakin tyttö istua seitsemän päivää ja seitsemän yötä kellarissa.”

Ratsutilallisen emäntä sanoi Priskalle luettuaan ja tarkastettuaan karjan: ”Mutta nehän ovat kaikki kotona. Ja äläpäs, miten lihaviksi ne ovat tulleet, niin että ihan kiiltävät! Se on ilmeinen ihme, sillä ruokaa on vielä vähän näin aikaisin keväällä. Näin mainiota paimentyttöä meillä ei ole koskaan ollut!”

”Mutta sitten on Veeru valehdellut minulle!” huudahti Priska. Veeru sattui juuri tulemaan toivottaakseen sisarelleen onnea kellarin asukkaaksi. Kelpasipa katsella, kun Veeru sai luudanvarresta niin ankarasti selkäänsä, että Syynen täytyi rukoilla hänen puolestaan.

”Älä lyö häntä, äiti! Vasikat olivat poissa, kun Veeru kävi luonani rinteellä. Mutta ne tulivat takaisin.”

Koko kylä ihmetteli, miten ratsutilallisen lehmät olivat lihoneet. Mutta ihmettely kasvoi vielä, kun seuraavana aamuna kaunis satuloitu hevonen seisoi räätälin pihalla. Kenenköhän se kaunis varsa oli? Olikohan se herrastalon patruunan?

”Se on sinun hevosesi, isä” sanoi Syyne, joka ei voinut salata iloaan. ”Nyt saat ratsastaa joka päivä.”

”Minäkö ratsastamaan?” nauroi räätäli. Sepä näyttäisi somalta!”

”Mutta koettelepas”, sanoi Syyne. Räätäli taipui vähitellen, nousi hevosen selkään ja putosi maahan kuin parsittu lapanen. ”Ai, ai”, sanoi hän. ”Mutta kun totun, niin kyllä se menee.”

”Minä sain uuden kuvakirjan”, huusi Riinu.

”Minä sain uuden myssyn”, huusi Veeru.

”Minä sain riisiryynimakkaran”, iloitsi Maarian.

”Mitä ihmeitä!”, huudahti Priska-äiti. ”Minä sain uudenuutukaisen villahameen!”

Syyne hymähti itsekseen, mutta toiset huomasivat sen.

”Sinä salaat jotakin” sanoivat he. ”Sinä tiesit jotakin isän uudesta hevosesta. Kerro! Kerro!”

Syyne parka ei voinut valehdella, hänen täytyi keroa kaikki, mitä hänelle oli tapahtunut tuona merkittävänä päivänä, kun hän oli ratsutilallisen lehmiä paimentamassa. Hän unohti vain kertoa, miten hyvä hän oli ollut eläimiä kohtaan.

”Syyne”, sanoi Priska-äiti, ”sinä et ole mikään tyhmä tyttö, sinä olet hankkinut minulle kauniin villahameen. Pääset nyt kouluun ja saat alkaa jo tänään. Maarian haluaa lopettaa koulunkäyntinsä, sillä se on hänestä ikävintä, mitä saattaa olla.”

Maarian ei ollut kertonut, että että hänet oli laiskuuden tähden erotettu koulusta.

Syyne kiitti. Hän oli jo saanut oikean aapiskirjan, jossa oli kukko kannessa.

”Äiti”, sanoi Maarian, ”päästä minut huomenna paimentamaan ratsutilallisen lehmiä!”

Äidillä ei ollut mitään sitä vastaan, jos Maarian toisi hänelle pitkän kankaan lakanapalttinaa.

Ja Maarian sanoi Veerulle: ”Olisipa hauska saada Syynen tavoin toivoa itselleen, mitä ikinä tahtoo.”
”Todellakin”, sanoi Veeru, minä tulen mukaan.”

Seuraavana aamuna menivät Maarian ja Veeru ratsutilallisen karjaa paimentamaan. Heillä oli hyvät eväät ja lämpöiset vaatteet.

Lehmät ajettiin kepin voimalla niitylle, joka jälleen oli kuihtunut ja kellastunut, ja kun karja oli aitausten sisäpuolella, istuivat Veeru ja Maarian syömään aamiaista Syynen hävitetyin talon viereen. Kanto seisoi vielä paikoillaan; se oli harmaa, vanha ja mykkä. Lapset katselivat sitä uteliaasti. Oliko mahdollista, että tuollainen kanto köppelö antaisi kaikki, mitä siltä pyytää. He tahtoivat koettaa.

”Kanto raukka”, sanoi Maarian, ”lähetä minulle helminauha!” – ”Lähetä minulle pyssy!” komensi Veeru.

”Minä tahdon olla komein kirkossa”, lisäsi Maarian.

”Minä tahdon ampua kaikki leivokset ja oravat tästä metsästä”, selitti Veeru.

Kanto seisoi hiljaa kuten ennenkin, mutta jos Syyne olisi ollut saapuvilla, olisi hän ehkä huomannut, että sen parta tutisi, ihan kuin se olisi hymyillyt. Eihän se voinut puhua sellaisille, jotka eivät sitä ymmärtäneet.

Silloin suuttui Veeru. ”Vai niin, sinä et tottele? Minäpä opetan sinun tottelemaan, vanha kuivanut variksenpelätin!” Ja Veeru antoi sille niin kovan iskun kepeään, että kanto kaatui kumoon.

”Mitä sinä teit?” valitti Maarian. ”Nyt se suuttuu meihin, eikä anna meille mitään lahjoja.

”Sitten nosti Maarian kannon pystyyn ja siveli voilla sen suuta lepyttääkseen sen vihaa.

”No, kanto”, sanoi Veeru uhaten, ”lähetä nyt heti minulle pyssy tai muutoin sytytän sinut tuleen. Minulla on tulitikkuja taskussa.”

”Sitä et tee” huusi Maarian.

”Mitä vielä” nauroi Veeru ja otti esiin tulitikun. ”Saanko vai en pyssyä?”

Kanto oli vaiti. Maarian yritti ottaa Veerulta pois tulitikun, mutta Veeru tuuppasi hänet rinteestä alas.

”Vai niin, vai en minä saa pyssyä!” huusi Veeru. ”Minä opetan sinut tottelemaan, vanha rahjus!”

Ja sitten hän pisti palavan tulitikun kannon pitkään partaan. Parta oli kuiva ja tulenarka kuin ruuti, se leimahti tuleen ja heti oli koko kanto ilmiliekissä. Tuuli oli heti paikalla valmiina, se on tietty; ken ei tuntisi kevätahavaa? Monet viikot se oli lakaissut niittyjä ja kuivannut metsiä.. Nyt se sai uutta työtä, pullisti keuhkonsa ja puhalsi kiivaasti liekkeihin. Kannosta levisivät liekit nopeasti sammaleen, sammalesta kanervikkoon, kanervikosta katajapensasiin, niistä kuusiin ja sitä tietä yhä edelleen metsään, mäntyihin ja koivuihin; hui! siitpä vasta tuli lekko! Pian oli koko suuri metsä tulen ja savun vallassa, tuuli tanssi polskaa liekkien kanssa ja heitteli niitä yli aidan niitylle, jossa se tarttui kuiviin lehtiin. Härkä, lehmät ja vasikat pakenivat häntä pystyssä, mutta sudet olivat nähneet ne, eikä petoja pelottamassa enää ollut metsärinteellä seisova kanto. Selvää on, etteivät sudet jättäneet sopivaa tilaisuutta käyttämättä. Voi lehmä ja vasikka raukkoja! En henno kertoa, kuinka niiden kävi!

Maarian tuli juoksujalkaa kotiin ja kertoi onnettomuuden. Härkä tuli mylvien hänen perässään. Härkä oli ainoa nelijalkainen, joka oli pelastunut.

Koko kylä läksi liikkeelle; kaikki väki riensi metsään tulta sammuttamaan. Mitä voitiin enää tehdä? Koko metsä hehkui ja niitty oli porona. Veerusta oli vain saapas jäljellä. Kanto oli kaatunut hänen päällensä ja sytyttänyt hänen vaatteensa palamaan. Luonnon voimia ei saisi koskaan ärsyttää.

Räätäli kiitti onneansa, kun ratsutilallinen tyytyi ottamaan hänen uuden hevosensa korvaukseksi lehmistä ja vasikoista. Mutta ei ole pahaa, jossa ei ole olisi jotakin hyvää. Priskasta tuli siitä päivin toinen ihminen. Hän ei voinut unohtaa, että oli lähettänyt lapsensa paimentamaan siinä mielessä, että ne toisivat hänelle pitkän kankaan lakanapalttinaa. Katumus ja häpeä tekivät Maarianistakin hyvän tytön. Hänestä ja Riinusta ja Syyneestä tuli pian hyvät ystävät.

Seuraavana keväänä menivät he kolmen kesken tuolle metsänrinteelle, missä onnettomuus oli tapahtunut ja Veeru ja lehmät kuolleet. Metsästä törrötti jäljellä vain muutamia palaneita kantoja, jotka olivat enemmän nokikolarin kuin räätälin näköisiä ja mustalla niityllä piipotti muutamia vihreitä heinäntaimia tuhkasta. Lempeä, voimakas kevät, joka herättää uutta eloa luonnon haudoille, oli jo ruvennut poistamaan hävityksen merkkejä tästä autiosta erämaasta.

Turhaan etsivät lapset jälkeäkään siitä ihmeellisestä kannosta, joka kerran oli ollut isäntänä Syyneen talossa.

”Syyne, sanoi Maarian, ”tiedätkös, minä luulen, ettei se kanto ollut mikään oikea kanto; se oli varmaan itse metsänkuningas. Sanotaan, että metsänkuningas näyttäytyy valepuvussa lapsille ja metsästäjille.

”Niin, niin kertoo satu”, vastasi Syyne. ”Mutta minä kuulin kannon itsensä sanovan, että hän oli kanto, kuten muutkin kannot. Kuinka se olisi muuten voinut palaa? Niin kauan kuin se oli olemassa, asui siinä elävä henki, niin kuin kaikissa kasveissa ja kaikissa eläimissä. Maarian, olkaamme hyviä kasveja ja eläimiä kohtaan. Älkäämme koskaan tehkö murheelliseksi sitä elävää henkeä, joka niissä asuu.”